

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vs dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Neprankirana pisma se ne sprejemajo in rokopiisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. Lastnik konsorcij lista „Edinosti“. — Tisk tiskarne „Edinosti“, vpisane zadruge s omejenim poročstvom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.
Naročnina znaša: Za celo leto K 24—
za pol leta 12—
za tri mesece 6—
Za nedeljsko izdajo za celo leto 5-20
za pol leta 2-60

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.
Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolona
Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vta
Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov mm po 20 vta
Oglasi v tekstu lista do pet vrst K 5—
vsaka nadaljna vrsta 2—
Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev
Oglase sprejema inšerirat oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plača in loži se v Trstu.
Uprava in inšerirat oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Polnohranilnični račun št. 841.652.

Velika bitka na poljskem bojišču. - Pomorska bitka v Črnem morju.

Položaj na ruskem in srbskem bojišču.

DUNAJ, 18. (Cenz.) Med Lodzom in Krakovim se od včeraj sem bile boji: vrši se velika bitka. Ruska armada je, kakor znano, sledila umikajočim se avstro-ogrskim in nemškim bojnim močem vse do pruske meje, oziroma do Warthe in v Krakovsko okolje. Nemci so nepričakovano napadli rusko severno krilo pri Woclawku in Kutnem ter ga potolčili. Ta operacija je bila zavarovana po nemških močeh, ki so severno od Visle porazile Ruse pri Livnem. Južno krilo sedanje boje fronte se uspešno naslanja na Krakov, kakor se da izpoznati iz drugih javljenih operacij v okolici trdnjave. Bitka se torej vrši ob ugodnih pogojih za zaveznika.

V Galiciji so polzkuzali Rusi vplivati s prodiranjem proti karpatskim prehodom, in tako povzročiti, da bi naše armadno vodstvo porinilo tjakaj naše moči. Eno teh prodiranj, ki so ga izvršili v okolici Grybowega, vzhodno od Novega Sandeca, je bilo zavrženo.

Na srbskem bojišču se nadaljuje operacije proti Srbom, ki se upirajo na vzhodnih vzporednih višinah Kolubarske nižine. Iz dejstva, da je del naših čet že prekoraknil Kolubar, se more sklepati, da moremo pričakovati skorajšnjega uspešnega zaključka teh bojev. — (»Tagespost«).

S srbskega bojišča. Zavezeje Valjevega.

BUDIMPEŠTA, 18. (Cenz.) »Pester Lloyd« poroča z dovoljenjem vojnega tiskovnega stana: Padeč Valjevega je po Šabcu in Krupnju odločilna zmaga v prvem odseku vojne. Obkoljevalni naskok na Valjevo se je izvršil v več kolonah, po šestih glavnih četah od Gračanice do Uba. Glavni naskok se je izvršil od zapada, od Kamenice in Gračanice, dočim so Srbi svojo obrambo usmerili v glavnem proti severu. Srbi so bili po dvanajstnem strahovitem artiljerijskem ognju prisiljeni, da so se umaknili in sicer baje preko Mičnice v Gornji Milanovac proti Kragujevcu in Uzičam-Požegi. Srbske zadnje čete krijejo pozicije, osobito pri Gubovor planini, vendar pa se najbrž v kratkem prično operacije v smeri proti Milanovcu. Naše akcije se bodo vršile v istem hitrem tempu, kakor so se doslej, kajti to omogočuje naša sijajna nadobava.

Bitki na suhem.

CARIGRAD, 18. (K.) Iz glavnega stana poročajo: Na vseh bojiščih se boji uspešno nadaljujejo. Naše čete, ki operirajo na egiptski meji, so zasedle kraj Kalat-al-Mahl, 120 kilometrov nastran meje, ter so razobesile turško zastavo. Čete, ki so preko Lazistana stpile na rusko ozemlje, so porazile Rusa z božjo pomočjo ter so po hudih bojih povzročile sovražniku velike izgube. Sto ujetih in dva gorska topa sta pala v njih roke.

Francoske in angleške šole v Carigradu zaprite.

CARIGRAD, 18. (Kor.) Tu so že zaprte vse francoske in angleške šole.

Vojno posojilo.

DUNAJ, 18. (K.) Družba Assicurazione Generali v Trstu je podpisala 7 milijonov kron na avstrijsko in 4 milijone na ogrsko vojno posojilo.

Katilstva Rusov v Bukovini.

DUNAJ, 18. (Kor.) Iz stana vojnih poročevalcev javljajo: Tudi najnovejša iz Bukovine došla uradna poročila javljajo o barbarskih nasiljih Rusov, posebno proti romunskemu prebivalstvu. Kozaki plenijo, morijo in požgajo na bestialničen besen način. V Sudağori so umorili na javni ulici brez vsakega razloga štiri moške civilne osebe in neko žensko. Rumunskega župnika Mitrofanovca v Toporuu so zlostavljali in mu ugrabili uro, zlate naočnike in zadnjo gotovino.

Ruska vlada ne ve, kako naj bi postopala proti nekaterim nemškim državljanom. — KOPENHAGEN, 18. (Kor.) List »National Tidende« poroča iz Londona: List »Zentral Nieuws« poroča iz Petrograda,

da vlada ne ve, kako naj bi postopala proti nekaterim nemškim državljanom. Na Ruskem je notorično, da vladajo v vzhodnomorskih provincijah nemški inteligentnejši gornji sloji. Veliko Nemcev so ob izbruhu vojne poslali na Švedsko, kar sedaj obžalujejo, ker bi bilo boljše, da so jih pridržali kot tale za ruske bolnike v nemških kopalniških in pa za dva (?) milijona ruskih poljedelcev.

Princ Waleški odjant.

AMSTERDAM, 18. (Kor.) »Nieuws van den Dag« ja-lja iz Londona: Uradno poročajo, da je princ Waleški imenovan adjutantom generala Frencha.

Angleška poslanska zbornica.

LONDON 17. (K.) Liberalec Jonas je opozoril zbornico na neke napade vodje delavcev Hardie na kralja in angleški narod, kakor tudi na narode-zaveznike.

Vprašanje povrnitve francoske vlade v Pariz.

BAZEL 18. (K.) Pod naslovom Preseltev v Pariz pišejo »Basler Nachrichten«: Glasom vesti iz Bordeauxa, preseltev vlade in nj nih uprav v Pariz še ni gotova. Posebni poročevalci lista »Figaro« v Bordeauxu meni, da se je to vprašanje pač razpravljalo na vladi, ali do določnega sklepa niso mogli priti že zato, ker je to odvisno edin od Joffrea. Kaže, da se je vprašanje splošno le v namen, da se javno mnenje v Franciji pripravi na to, da se vlada ne povrne tako hitro.

Rusko-turška vojna.

Pomorska bitka v Črnem morju. CARIGRAD 18. ob 8. zvečer. (Kor.) Glavni stan poroča: Naše brodogovje, ki je odplulo, da najde rusko brodogovje v Črnem morju, je naletelo v višini Sevastopola na rusko brodogovje, sestojече iz dveh oklopnih in petih križark, ter ga je zapletlo v boj. Sovražno brodogovje, preganjano po naših bojnih ladjah. Uspeh boja se objavi pozneje.

CARIGRAD 18., op. in č. (Kor.) Agence Ottomane priobčuje sledeče sporočilo glavnega stana: Cesarsko otomansko brodogovje je rusko brodogovje, katero se je drznilo obstreljevati Trapezunt, ustavilo pred Sevastopolom. V boju, ki se je razvil, je dobila ruska oklopnica resne poškodbe. Ostalo rusko brodogovje je pod zaščito goste megle pobegnilo v smeri proti Sevastopolu. Naše brodogovje ga poganja.

Novi delniški družba.

DUNAJ, 19. (K.) Ministrstvo za notranje stvari je v sporazumniem, u z ministrstvom za trgovino in železnice podelilo c. kr. avstrijskemu kreditnemu zavodu za trgovino in obrt na Dunaju dovoljenje za ustanovitev delniške družbe pod firmo Kovinska centralna delniška družba s sedežem na Dunaju in je potrdilo statute.

Ustavljeno postopanje proti delniški družbi.

BUDIMPEŠTA 18. (K.) Listi javljajo da je kazenska preiskava, svojedobno uvedena proti delniški družbi zdraviliških kopeli na Margaretinem otoku, sedaj ustavljena. V utemeljevanju se naglašja, da postopanje obdolženih oseb ne kaže na nikako mala fides, ali namen oškodovanja, marveč kvčemu le na malomarnost, ki pa ne vsebuje nikakega kaznivega dejanja.

Angleški ministri o politiki Angije.

Povodom nekega banketa v Londonu so angleški ministri Assquith, Churchill in lord Kitchener kakor nam je bil sporočil telegraf — podali važnih političnih izjav v katerih so se odražali cilji in pričakovanja, ki jih stavlja Anglija v sedanjo vojno. Sedaj pa moremo nekoliko več podatki po popolnem tekstu. Minisrski predsednik Assquith je govoril izlasti o vojni s Turčijo. Rekel je med drugim:

Ko je počila vojna smo mi in naši zavezniki razložili Turčiji, da, ako ostane nevtralna, ne boste avtoriteta in integriteta turške države nič trpeli. Turški državniki so bili nesložni med seboj in omahujoči, pak so pustili na cedilu prave interese Turčije

Dali so se zavesti od enega nasilnega dela na drugo. Najprej je prišlo do bombardiranja odprtih pristanišč Rusije, a potem protipравни prestop na egiptiska tla, da so zavezniki — ki so do pčali celo vrsto prikritih groženj in brezobraznih dvoiličnosti — bili prisiljeni smatrati Turčijo za svojega odkritega sovražnika.

Če se je zgodilo proti naši želji in proti naši volji. Turški narod je bil, ki je potegnil meč, in jaz se ne obotavljam izraziti svoje mnenje, da Turčija z mečem tudi propade. Oni so bili, ne mi, ki so zazvonili mrtvaški zvon otomanskemu gospodarstvu.

vspricho silnega nastopa podpisovalcev iz vseh slojev prebivalstva in iz vseh socialnih kategorij. Povsod je razvita sveta vna. Oddolžiti se hočejo hvaležno onim na bojišču s tem, da se po moči sodeluje za izpopolnje finančne opreme, ki naj pripomore v to, da se nam zagotovi končna zmaga. Na hvalevrednem način si prizadevajo na odgovornih mestih, da delujejo neustrudno, podžigajoč.

List opozarja potem na razglas dunajske trgovske in obrtne zbornice, ki pravi, da smo v tem momentu za nabavo denarja navezani le na svoje moči ter konstatira, da je te moči bogato na razpolago. Nase blagosta je je narastlo v dolgih letih miru in poljedelstvu, trgovina in obrt so se mogli mogočno razvijati. Sedaj ne smemo staviti svoje luči pod mernik, ampak moramo hoteti da bo jasno svetila tja ven, nam samim v izpodbudo, sovražnikom v strah.

»Fremdenblatt« zaključuje: Dosedanji sijajni uspeh vojnega posojila kaže, da se more naša držva zanašati na poštvalnost svojih državljanov, da se vsi posebni interesi izpostavljajo veliki skupni stvari ter da vsakdo dobrovoljno poklanja domovini svoje prihranke, klanjajoč se pred imperativom, ki ga predoča še ne doživljenje dogodek svetovnega požara in še posebej heroična naloga, ki jo ima pri tem izvršiti, monarhija.

Postreene odredbe proti pripadnikom angleške države.

DUNAJ 18. (K.) »Kor. Wilhelm« javlja: Z ozirom na žalostni položaj, v katerem se sosedno na Angleškem baje nahajajo pripadiki naše države, so se v zadnji čas ukrenile odredbe ter se postreile specijelno proti Angležem s tem, da se je razun odredbe za nadaljnja interniranja, izdala tu odredba, da pripadniki angleške države brez razlike stanu in spola ne smejo od 8. ure zvečer do 6. ure jutraj zapuščati svoje stonovaj ter da javnih lokalov sploh ne smejo obiskovati. Te postreite ostanjeje veljavni tako dolgo, dokler ne bo dana gotovost, da se bo tudi v Angliji drugače postopalo z našimi državljanji.

Z interniranimi inozemci se pri nas povsod dobro postopa, kar nas tu ni volja, da bi posnemali barbarske običaje.

Na hrabro belgijsko vojno in njena sijajna dela ni treba niti opozarjati.

Kar je izvela, je vzbudilo neomejno občudovanje vseh. Hočem se izraziti občudovanje, pažnjo in hvaležnost angleške vojske do Japonske, katere mornarji in vojaki so na strani z našimi četami magonosno hrabrost in izredne vojniške sposobnosti; potem do Srbije in Črnogore, ki se hrabro boriti z nama, a za mala nroda. Uporaba obsežnih razdevaločih strojev, ki jih ima sovražnik v toliki meri, se mora z vojno-tehničnega stališča jako pohvaliti. Ali pripomniti moram, da kar se tiče priprave ima znatne prednosti proti vsj m sosedom oni, ki določuje začetek vojne. Naše izgube v šancah so bile velike, ali niso niti od daleč tak velike, da bi mogle odbiti naš narod od tega, da izvede svoje stvar. Nasprotno, one podžgo može Velike Britanije, da zavzamejo mesta padlih. — Mislim, da sedaj prizna vsakdo, da britanska vojska pod vdstvom hrabrega in vrednega vodje vendar ni tako preziravna vredna vojna mašina, kakor bi jo hotel predstavljati nasprotnik. Četudi so naše misli vedno upre v naše čete in velka naloga, ki sloni na naših ramah, vendar ne smemo pozabiti, da sovražnik mora računati z vojno silo iz velikih ozemelj, čje sprdnje voje smo že poznavili. Krasni vojski iz Kanade, Nove Fundlandije, Avstralije in Nove Zelandije bodo skoro sledili nadalj je čete, a razun tega se vezbu tu v Angliji nad 1 1/2 milijona vojakov, ki čakajo na poklic v veliki boj. Lord Kitchener je zaključil: Vsak pojedini vojak na bojišču izvrši vsj dolžnost, a s tem obrani lavo britanske vojske — slavo, ki ni bila nikdar večja od danes!!

Take so nade, taki so računi in taka so pričakovanja angleških minisrov. Ali čez te račune utegne priti po dogodkih velik križ!

Sličice iz vojne.

Star kmet na bojišču. Iz Budimpešte se poroča: V tukajšnjem klubu ustavne stranke je pripovedoval neki odlični poslanec sledečo zanimivo vojno prigodbo: V moji sosesčini, gori v Gömörerskem komitatu živi star kmet, ki ga poznam in cenim že celih 40 let. Mož dela neumorno in si prizadeva ustvariti boljšo živlensko

Mi nimamo nikahih sporov z mohamedanskimi podaniki sultana, a nič ni dalje od nas, nego da bi vodili križarsko vojno proti njihovi veri. Turško cesarstvo je storilo samomor in izko, alo si je grob z lastnimi rokami. Zapričeti boj bo še dolgo trajal, ali nič ne more — tako je zaključil Assquith — oslabiti naših nad, ali omajati našo sposobnost za delo.

Minister mornarice Churchill je govoril o nalogah mornarice.

Ona skuša zavarovati poti na morju in mirno svetovno trgovino pred novimi nevarnostmi in metodami, ki da se niso poprej nikdar porabljale v vojnah civiliziranih narodov. Britska mornarica je čuvala prevoz velikih armad v najvažnejja pristanišča in trgovino dežele v vseh krajih emeljske krogije. Odpravila je ekspedicije, ki so imele napasti in zasesti nemške kolonije. Britski narod si je izbral geslo: »Vzdržati trgovino kakor navadno ob izpremenjeni karti Evrope«, a narod zaupa v mornarico, da omogoči tudi izvedenje tega gesla. Teško je izmeriti pritisek, ki ga je mornarica izvela v prvih mesecih vojne, ali v šestih, ali devetih, ali dvanajstih mesecih začne vsakdo izpoznovati, da so bili na tihem doseženi taki uspehi, ki pomenjajo obosodbo Nemčije. Vkljub izgubi ladij, ki pa nimajo v čje vrednosti, častnikov in moštva, ki se more teško nadomestiti, je mornarica vsa ako in v vsakem pogledu relativno in faktično mčneja v primeri z nasprotnikovo, nego je bila v času napovedi vojne. Lord Kitchener je rekel sledeče: Našim regularnim četam na Francoskem stje sedaj ob strani teritorialne in indijske čete. Indijske čete so odšle na bojišču z velikim navdušenjem in s svojo srčnostjo in hrabrostjo kažjo izreden bojevni duh. Napram našim zaveznikom izražam naše najvišje priznanje in najtoplejo hvaležnost. Mi smi se skozi tri mesece borili ramo ob rami z našimi francoskimi tovariši in od dneva do dneva narašča občudovanje, ki je naše čete občutijo s slavo ovenčano francosko vojsko in za generala Joffrea, ki ni samo velik vojskovodja, ampak tudi velik človek.

Obisk v Šabcu. Neki aradski častnik je obiskal z dovoljenjem vojske oblasti Šabca in napisal o tam dobljenih utislih sledeče:

Iz Majurja sem se peljal v spremstvu dveh častnikov v zopet zavzeti Šabac. Najprvo, kar človeku pade v oči, je ob kraju mesta stoječa srbska vojašnica, ki je popolnoma nepoškodovana. Naši ljudje so nastanili tu bolnišnico. Pred tudi nepoškodovanim železnim mostom čez potok Kamicak, je ozki tir, ki pelje v Lješnico. V Šabcu samem je prva dolga ulica »Jepremova ulica«, ki je tudi zelo malo trpela. Nadaljevanje te ulice je središče mesta, Karagjorgjević- ulica. Tu se že vidijo puštonjenja, ki jih je povzročila vojna. Tu je podrtja cerkev, ki izgleda kakor kak razpadli viteški grad. Ne samo zvonik, tudi vsa ostala stavba je porušena. Ena stena mestne hiše je podrtja. Zraven je stalo poštno poslopje, streha je zginila, vse izgleda kakor odprta luknja. Samo v tej sami ulici je štiriinosemdeset hiš večinoma popolnoma razstreljenih.

Zivljenje je sedaj živahnije kakor popreje; povsod so se naselili naši vojaki. Trenske vozove nadomeščajo vozeče se kuhinje. Pred neko podrtjo hišo sede naši vojaki na tleh na neki rdeči posteljni odeji in igrajo na kvarte. Zraven hiše tvrdke Kraljevo svedoči en sam silen steber, da je stala tu nekaj velika hiša. Tudi hiša tvrdke Kraljevo je zginila iz površja.

Častnika, ki me spremljata, pripovedujeta: Srbi so iz Šabca obstreljevali v zadnjem času nasproti ležeči Klenak, naša artiljerija je odgovarjala in posledice niso mogle izostati. Srbsko prebivalstvo je zbežalo že davneje, namreč ono, ki se je povrnilo meseca avgusta, ko smo mi zapustili Šabac. Srbi so računali na trajno posest Šabca. V zadnjem času so imeli tu cvetlični dan. Tudi dve novi hiši so začeli graditi.

Stanje spomenikov v Belgiji. Tretje poročilo, ki ga je sestavil tajni svetnik pl. Falke, ki mu je poverjeno varstvo nad umetninami v Belgiji, združuje med drugim tudi sledeče podatke: Cerkev v Vilvorde s svojim znamenitim korom iz leta 1663, ki predstavlja mojstrsko delo belgijskega baroka-sloga, ni bila, kakor sploh kraj sam ne, nič poškodovana. Takisto sta ostali nepoškodovani cerkvi v Grimberghenu in Diaghemu in pa grad Steen pri Elewytu, ki je bil last P. P. Rubensa. Raziskovanje in iskanje štirih zgodovinsko znamenitih starobruselskih slik iz dobe okolu l. 1500 v cerkvi v Beyghemu je bilo brezuspešno. Cerkev je sredi meseca septembra, ker se je nahajala v takratni bojni črti, popolnoma pogorela in gotovo so zgorlele tudi omenjene štiri slike. Altar sv. Martina od van Dycka v Saventhemu smo z dovoljenjem župnika in župana iz cerkve prenesli na varnost v bruselsko galerijo slik. Cerkve v Halu, Braine le Comte in Monsu so popolnoma nepoškodovane. Tudi mesto Nivelles s svojo cerkviyo je ostalo povsem ohranjeno. V Mechelnu je stena desne ladje katedralke predrta od štirih strelav, razven tega so slikane šipe na oknih (iz devetnajstega stoletja) vse razbite. Katedralko je 29. in 30. septembra obstreljevala belgijska artiljerija in jo seveda na različnih mestih preleto pokvarila. Vsa ta škoda pa se da zlahka popraviti.

